

แผนการปฏิรูปประเทศ

07 ด้านสาธารณสุข

“ ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการวางระบบในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพและการอภิบาลระบบที่ดี ”

ระบบสาธารณสุขของประเทศในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายทั้งจากสถานการณ์ภายในประเทศ อาทิ หน่วยงานด้านสุขภาพยังขาดการบูรณาการและเอกภาพในการทำงาน ประชาชนไทยมีการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มสูงขึ้น ความแตกต่างของสิทธิประโยชน์ที่ยังก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในบางกลุ่มประชากร และสถานการณ์ภายนอก อาทิ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และระดับสุดยอดค่อนข้างเร็ว มีผลต่อความยั่งยืนทางการคลังด้านสุขภาพในอนาคต

จึงได้กำหนดประเด็นปฏิรูปเพื่อเป็นการวางทิศทางการพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศ รับมือกับสถานการณ์ความท้าทายที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและการให้บริการทางด้านสาธารณสุขของประเทศ รวมถึงผลกระทบต่อสถานะสุขภาพของประชาชนทั้ง 10 ประเด็น ได้แก่ (1) ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ (2) ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศด้านสุขภาพ (3) กำลังคนสุขภาพ (4) ระบบบริการปฐมภูมิ (5) การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ (6) ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (7) การสร้าง

เสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (8) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (9) การคุ้มครองผู้บริโภค (10) ระบบหลักประกันสุขภาพและการป้องกันโรค โดยมีเป้าหมาย (1) ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ตอบสนองความจำเป็น และระบบหลักประกันสุขภาพความยั่งยืนพอเพียง มีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นธรรม (2) มีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้บริหารจัดการการเงินการคลัง การบริการในระบบสุขภาพและสาธารณสุข อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการมีสุขภาพ สุขภาวะที่ดี (3) ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพ การดำเนินงานด้านสุขภาพของทุกภาคส่วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ โดยมีระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาในแต่ละพื้นที่ ระบบบริการมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และจัดบริการเป็นเครือข่าย ภายใต้การติดตามกำกับที่มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล (4) ประชาชนไทยมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้างนำซ่อม และผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ ทั้งการรับบริการและการรับภาระค่าใช้จ่าย

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขมีประเด็นท้าทายที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่

1) ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ในการดำเนินการที่ผ่านมายังประสบปัญหาด้านข้อมูลในมิติของความครบถ้วน ถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมประสานงานและบูรณาการข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ

2) การยอมรับของประชาชน ในการดำเนินการที่ผ่านมาหลายกิจกรรมต้องอาศัยการยอมรับในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน ซึ่งประชาชนบางกลุ่มยังไม่เห็นถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพตัวเองมากนักจึงจำเป็นต้องมีการสร้างการตระหนักรู้ และสร้างความเข้าใจ อาทิ การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ความรอบรู้ด้านสุขภาพในเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนเกิดการตระหนักรู้ในการดูแลตัวเองจนพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพร้อมที่จะสามารถดูแลตัวเองได้ในเบื้องต้นอย่างมีประสิทธิภาพ

3) กำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ในการดำเนินการที่ผ่านมาบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางมีแนวโน้มลดลงเป็นจำนวนมากเนื่องจากการกีดกันการรับผิดชอบทางการรักษาค่อนข้างสูง ก่อให้เกิดขวัญกำลังใจลดลงส่งผลให้บุคลากรเหล่านั้นไปประกอบอาชีพอื่น ๆ และผลกระทบต่อจำนวนบุคลากรในระบบบริการสุขภาพด้านสาธารณสุขลดลง จึงจำเป็นจะต้องมีการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และควรมีมาตรการในการจูงจูงรักษาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

0701

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ อาทิ นครชัยศรีโมเดล ซึ่งเป็นการรวมเครือข่ายระหว่างโรงพยาบาลในบริเวณใกล้เคียงในอำเภอเพื่อแก้ไขการบริการล่าช้าในพื้นที่ และเป็นการปรับระบบบริการให้เป็นการดำเนินงานแบบไร้รอยต่อภายในอำเภอ สร้างบริการเด่นตามศักยภาพของแต่ละโรงพยาบาลสอดคล้องกับพื้นที่และส่งต่อผู้ป่วยระหว่างกัน ซึ่งส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาความแออัดของโรงพยาบาล ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกและได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วมากขึ้น

0702

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศด้านสุขภาพ

มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ทางการแพทย์ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น เช่น แอปพลิเคชันสำหรับการนัดหมายและจัดการคิวผู้ป่วย ระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์

0703

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 กำลังคนด้านสุขภาพ

มีการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรบุคคลสุขภาพให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดการบริหารกำลังคนสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนการนำระบบไปปฏิบัติ

0704

ประเด็นปฏิรูปที่ 4 ระบบบริการปฐมภูมิ

ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 ในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 โดยมีบทบัญญัติสำคัญที่กำหนดให้มีคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิทำหน้าที่กำกับดูแลเชิงนโยบายควบคู่กับกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ และจัดให้มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและคณะผู้ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ในจำนวนที่เหมาะสมในการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ รวมถึงควบคุมคุณภาพของหน่วยบริการและเครือข่ายบริการปฐมภูมิรวมทั้งได้มีการทดลองลงทะเลเป็นในหน่วยบริการปฐมภูมิหรือคลินิกหมอครอบครัวนำร่อง 50 แห่งทั่วประเทศ มีการจัดทำแอปพลิเคชันการดูแลสุขภาพสำหรับประชาชนในเบื้องต้นแล้วเสร็จ ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการที่ตอบสนองต่อความจำเป็นทางด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

0705

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

ได้ดำเนินการพัฒนาสารสกัดจากสมุนไพรที่เป็นความต้องการของตลาด เช่น สารสกัดกัญชาและนวัตกรรมจากสารสกัดกัญชา เป็นต้น และพัฒนาระบบบริการแพทย์แผนไทย โดยได้มีการประสานพื้นที่สำหรับการจัดตั้งโรงพยาบาลแพทย์แผนไทย ให้ครอบคลุมในเขตสุขภาพ ตั้งแต่เขตสุขภาพที่ 1-12 ส่งผลให้ประชาชน ได้รับการบริการทางการแพทย์แผนไทยที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ด้วยราคาที่สามารเข้าถึงได้

0706

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6 ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

กระทรวงสาธารณสุขได้มีการสนับสนุนการพัฒนาระบบบริการนอกเวลาสำหรับผู้ป่วยไม่ฉุกเฉินเพื่อลดความแออัดในห้องฉุกเฉินโรงพยาบาล โดยมีการจัดบริการแยกผู้ป่วยไม่ฉุกเฉินออกจากการบริการของห้องฉุกเฉินเริ่มต้นที่โรงพยาบาลศูนย์นำร่อง 21 โรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพ รวมทั้ง มีการให้ความรู้ในการดูแลตนเองและผู้ป่วย เพื่อให้สามารถดูแลตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นในกรณีฉุกเฉินได้อย่างถูกต้อง ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ที่เน้นการบริการผู้ป่วยวิกฤตที่เข้ารับการรักษา ส่งผลให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลือด้านการแพทย์ได้ถูกต้องเหมาะสม และทันทั่วถึง ทำให้การเสียชีวิต การพิการจากภาวะวิกฤตลดลง

0707

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7 การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

ได้มีการดำเนินการพัฒนาห้องปฏิบัติการของประเทศให้เป็นหน่วยงานกลางในการติดตามผลการดำเนินการและการบูรณาการกำหนดมาตรฐานและพัฒนาศักยภาพทางห้องปฏิบัติการของประเทศ และดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค โดยได้มีการทบทวนโครงสร้างการบริหาร บุคลากร และภารกิจ ซึ่งครอบคลุมหน่วยงานทั้งระดับกระทรวง ทบวง กรม ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการการให้บริการสาธารณสุขของแต่ละพื้นที่ ทำให้ทุกหน่วยงานมีการทำงานได้อย่างเป็นบูรณาการและมีเอกภาพในการบริหารระบบสุขภาพมากขึ้น

0708

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 8 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

ได้มีการพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพโดยร่วมกับ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นต้น เผยแพร่ข้อมูลสาธารณะสุขภาพ เพื่อสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน ส่งผลให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการดูแลตนเองและมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์มากขึ้น การพัฒนาระบบการสาธารณสุข โดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพภายในโรงเรียนรวมทั้งส่งเสริมให้บรรจุเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพไว้ในหลักสูตรคณะสาธารณสุขในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้ในเบื้องต้น และสามารถขยายผลไปยังกลุ่มประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงความรอบรู้ด้านสุขภาพได้

0709

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 9 คัดกรองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

ได้มีการดำเนินการทบทวนกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค การเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสาร ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ และจัดระบบเยียวยาผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการบริการสุขภาพให้ได้รับความเป็นธรรม เหมาะสม และท่วงที

0710

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 10 ระบบหลักประกันสุขภาพ

ได้มีการจัดทำชุดสิทธิประโยชน์หลักพร้อมประมาณค่าใช้จ่ายและแหล่งเงินสำหรับผู้ป่วยใน และประกันสุขภาพเสริมสำหรับประกันสังคม การขยายการคุ้มครองด้านสุขภาพไปยังกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ โดยขยายความครอบคลุมสิทธิประกันสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีสถานะและสิทธิ/ คนต่างด้าว และแรงงานต่างด้าวในโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน โรคเอดส์ และวัณโรค ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำและวามไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขลดลง ตลอดจนประชาชนทุกช่วงวัยได้รับบริการทางการแพทย์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

0701

0702

0703

0704

0705

0706

0707

0708

0709

0710

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

0701

ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

ประเทศไทยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพของประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้สามารถสอดคล้องต่อความต้องการของการจัดการปัญหาสุขภาพของแต่ละพื้นที่ แต่การดำเนินงานดังกล่าวยังมีข้อจำกัดเรื่องการบริหารการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ที่ผ่านมาการขับเคลื่อนยังไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลมากนัก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดนโยบายด้านสุขภาพของประเทศที่เป็นเอกภาพ มีการบูรณาการงานด้านสุขภาพกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการจัดการข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม ในขณะเดียวกันประชาชนได้ประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในแต่ละพื้นที่ภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด

ที่มา : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

0701

ในระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก มีความพยายามในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข อาทิ การทดลองรูปแบบใหม่ ๆ ของเครือข่ายสถานบริการสาธารณสุขที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อาทิ นครชัยศรี โมเดล ลพบุรีโมเดล แต่เนื่องจากกิจกรรมภายใต้ประเด็นปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านสุขภาพหลายกิจกรรมมีความครอบคลุมการทำงานด้านสุขภาพทั้งระบบ ทำให้การขับเคลื่อนงานที่ผ่านมายังไม่สัมฤทธิ์ผลมากนัก รวมทั้งกระทรวงสาธารณสุขได้มีการดำเนินการชี้แจงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศมาตรา 26 และมาตรา 27 พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ในประเด็นระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ที่ สธ 0245/110 ลงวันที่ 5 กันยายน 2562 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีสาระสำคัญ อาทิ กิจกรรมที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นผู้รับผิดชอบ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ การทบทวน/ยกร่างกฎหมาย (ร่างพระราชบัญญัติโครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ) และการศึกษารูปแบบเพื่อดำเนินการบริหารจัดการระบบสุขภาพในรูปเขตสุขภาพตั้งแต่เขตสุขภาพที่ 1 – เขตสุขภาพที่ 12

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ การบูรณาการของระบบบริการสุขภาพในประเทศไทยที่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการประสานงานในการวางแผน การบริหาร และบูรณาการข้อมูลที่เป็นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเกิดความเหลื่อมล้ำของแต่ละพื้นที่ อันเนื่องมาจากการบริหารจัดการด้านสุขภาพยังไม่ครอบคลุม ไม่มีการบูรณาการร่วมกันเท่าที่ควร

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศควรดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่มีนัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย โดยควรคำนึงถึงการจัดทำกลไกอภิบาลระบบบริการสุขภาพทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ รวมทั้งมาตรการที่ดำเนินการให้มีความสอดคล้องกันของแต่ละพื้นที่ ทั้งในส่วนของการวางแผนการจัดระบบบริการสุขภาพให้มีความครอบคลุม และให้ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน และหน่วยงานเอกชน ร่วมกันบูรณาการไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข จะดำเนินการหารือร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อหาแนวทางในการขับเคลื่อนประเด็นระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายในประเด็นดังกล่าวต่อไป

ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศด้านสุขภาพ

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพของการให้บริการมากขึ้น รวมถึงพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การนำเทคโนโลยีทางการแพทย์มาใช้ในการตรวจสอบข้อมูลสุขภาพของผู้ป่วย หรือ แอปพลิเคชัน PCC TEAM หมอครอบครัว ซึ่งในแอปพลิเคชันจะประกอบไปด้วย ทีมหมอครอบครัว และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาเวชศาสตร์ครอบครัว ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล ประวัติการติดตามคนป่วยเพื่อการรักษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยในช่วงที่ผ่านมา มีการนำร่องในการใช้แอปพลิเคชันในประเทศไทยจำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร ปทุมธานี กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา กาฬสินธุ์ เลย สุรินทร์ อุบลราชธานี สุราษฎร์ธานี และตรัง อย่างไรก็ตามการพัฒนาและนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการและบริหารจัดการด้านสุขภาพ ยังมีปัญหาในหลายด้าน อาทิ ขาดการจัดทำมาตรฐานข้อมูล มาตรฐานกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของการใช้ข้อมูลสุขภาพ ทำให้ข้อมูลด้านสุขภาพของประชาชน ยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกสถานบริการสุขภาพ ทั้งของรัฐและเอกชนรวมถึงประชาชนในพื้นที่ห่างไกลคงต้องเดินทางมาเข้ารับบริการรับบริการทางด้านสุขภาพ เนื่องจากยัง無法เข้าถึงเทคโนโลยีได้เท่าที่ควรก่อให้เกิดการแออัดในการรอคอยเพื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีประสิทธิภาพทั่วถึง เป็นธรรม และอำนวยความสะดวกการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ

ที่มา : แอปพลิเคชันเครือข่ายสำหรับเจ้าหน้าที่และทีมแพทย์หมอครอบครัว

0702

ในช่วงที่ผ่านมา มีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสุขภาพที่สำคัญ อาทิ (1) การยกระดับการบริการด้านสาธารณสุข ได้มีการพัฒนาระบบคิวออนไลน์ ที่มีการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถนำไปติดตั้งได้ในสถานบริการสุขภาพทุกระดับและในสถานพยาบาลทั่วประเทศ ส่งผลให้สามารถลดความแออัดในโรงพยาบาล ลดระยะเวลารอคอยของแต่ละแผนก รวมทั้งสามารถเรียกดูข้อมูลเบื้องต้นของคนไข้ เช่น กรู๊ปเลือด ข้อมูลการแพ้ยา ซึ่งเอื้ออำนวยต่อแพทย์ผู้ทำการรักษาได้อย่างรวดเร็ว และลดขั้นตอนในการรักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) การปรับระบบบริการสู่ระบบดิจิทัล ได้มีการพัฒนาโครงการส่งเสริมการใช้ระบบระบบสุขภาพอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลสำหรับประชาชน โดยมีการบันทึกข้อมูลสุขภาพและกิจกรรมแต่ละวันของประชาชนผ่านการกรอกข้อมูลหรือเชื่อมต่อข้อมูลอัตโนมัติผ่านการใช้งานใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและบริหารจัดการข้อมูลตนเองได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสะดวกต่อการรับคำแนะนำด้านสุขภาพและวินิจฉัยโรคเบื้องต้นผ่านระบบออนไลน์

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ สถานพยาบาลเอกชนหลายแห่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาคุณภาพบริการโดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้

ในด้านต่าง ๆ อาทิ ระบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วยที่แพทย์และพยาบาลสามารถเข้าถึงและอัปเดตข้อมูลการรักษา การให้ยาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษา รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ผู้ป่วยเข้าถึงระบบบริการสุขภาพได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถบันทึกและส่งต่อข้อมูลการรักษาได้อย่างมีคุณภาพสามารถดึงข้อมูลจากหลายแหล่งได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ช่วยให้แพทย์มีข้อมูลมากยิ่งขึ้น แต่ข้อมูลเหล่านั้นยังถูกจำกัดการเชื่อมโยงใช้งานเพียงในเฉพาะสาขาหรือในโรงพยาบาลนั้น ๆ เท่านั้น หากมีกรณีฉุกเฉินอาจส่งผลให้การส่งต่อผู้ป่วยหรือการสำรวจข้อมูลของผู้ป่วยอาจเกิดความล่าช้า และไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินได้ทันที

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศควรดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่มีนัยสำคัญต่อเป้าหมาย ควรมีการเร่งรัดให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างมาตรการที่รองรับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในทุกระดับให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างทั่วถึง รวมทั้ง มีการบูรณาการระหว่างโรงพยาบาลให้สามารถนำข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพเชื่อมโยงและใช้งานทางการแพทย์ในทุกโรงพยาบาลทั่วประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการนำข้อมูลไปใช้ในการรักษาที่ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

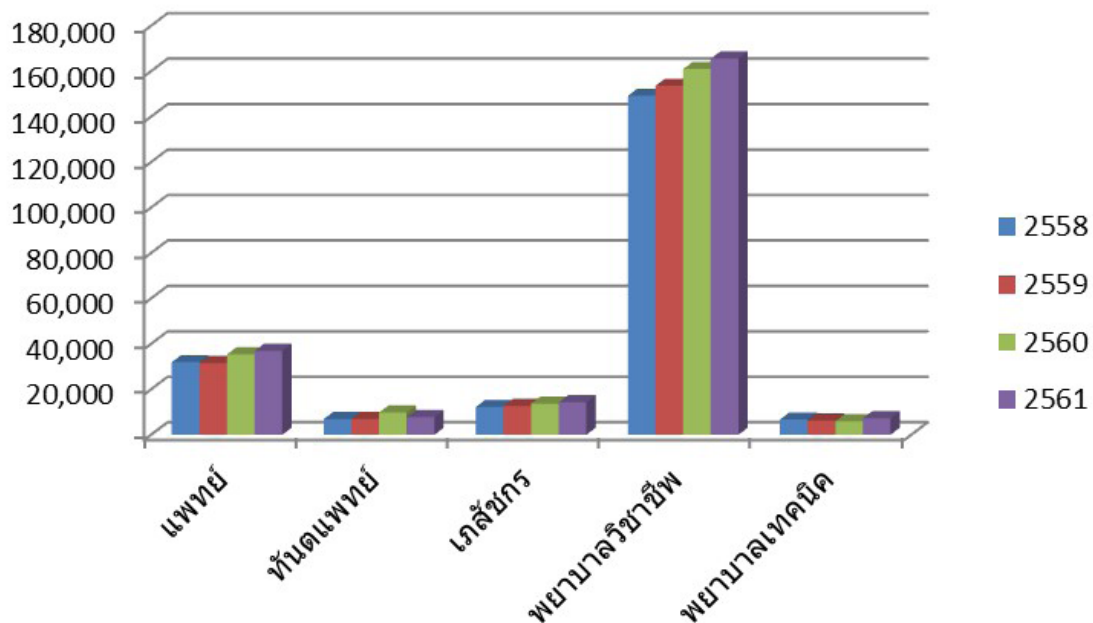
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3

0703

กำลังคนสุขภาพ

กำลังคนด้านสุขภาพเป็นหัวใจสำคัญของระบบบริการสุขภาพ ที่จะเป็พลังในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพะที่ดีให้กับประชาชน โดยในการพัฒนากำลังคนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การผลิต การจ้างงาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร รวมถึงการรักษากำลังคนไว้ในระบบ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการผลิตกำลังคนด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น มีการกระจายกำลังคนด้านสุขภาพไปในพื้นที่ต่าง ๆ แต่ยังมีปัญหาการลาออกและขาดแคลนซ้ำซาก ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำของกำลังคนด้านสุขภาพระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทยังขาดแคลนสูง นำไปสู่การให้บริการด้านสุขภาพที่ความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูปกำลังคนด้านสุขภาพ เพื่อให้มีบุคลากรทางการแพทย์ในสัดส่วนที่เหมาะสมและเพียงพอ กับความต้องการในแต่ละพื้นที่

สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

0703

ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง กำลังคนสุขภาพที่สำคัญ อาทิ พัฒนาระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลด้านสุขภาพในระบบดิจิทัล โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีทดแทนหรือกำลังคนทดแทนเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากกำลังคนวิชาชีพด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อลดการสูญเสีย รวมทั้งให้มีระบบประเมินผลผลิตภาพและจัดให้มีระบบการพัฒนากำลังคนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การกระจายอำนาจและสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการบุคลากร โดยการพัฒนาแบบจำลองถ่ายโอนอำนาจบริหาร การวางแผนกำลังคนด้านสุขภาพในเขตสุขภาพนำร่อง เพื่อให้องค์กรและหน่วยงานในระดับต่าง ๆ มีสมรรถนะในการบริหารจัดการและการลงทุนกำลังคนด้านสุขภาพที่เหมาะสม

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายตามประเด็นปฏิรูป คือ ปัญหาการขาดแคลนซ้ำซาก โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทห่างไกล ที่มีการลาออกของบุคลากรทางการแพทย์ค่อนข้างสูง รวมถึงสถานการณ์

บริบทที่จะมากระทบต่อสังคมไทยในอนาคต ทำให้ความต้องการบุคลากรทางการแพทย์เฉพาะด้านเพิ่มมากขึ้น อาทิ การเป็นสังคมสูงวัย ที่มีความต้องการกำลังคนด้านสุขภาพในการดูแลและรักษาโรคที่มีความสัมพันธ์กับการสูงอายุมากขึ้น อาทิ โรคสมองเสื่อม รวมถึงการวางแผนกำลังคนด้านสุขภาพ ต้องมองให้ครอบคลุมกำลังคนด้านสุขภาพทั้งระบบ ในมิติของอุปสงค์และอุปทาน แต่ปัจจุบันนโยบายการผลิตกำลังคนด้านสุขภาพยังขาดทิศทางการทำงานที่ชัดเจนในการกระจายบุคลากรไปยังพื้นที่ที่เหมาะสมได้อย่างเพียงพอ ส่งผลให้การวางแผนผลิตกำลังคนที่ตอบสนองกับความต้องการยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

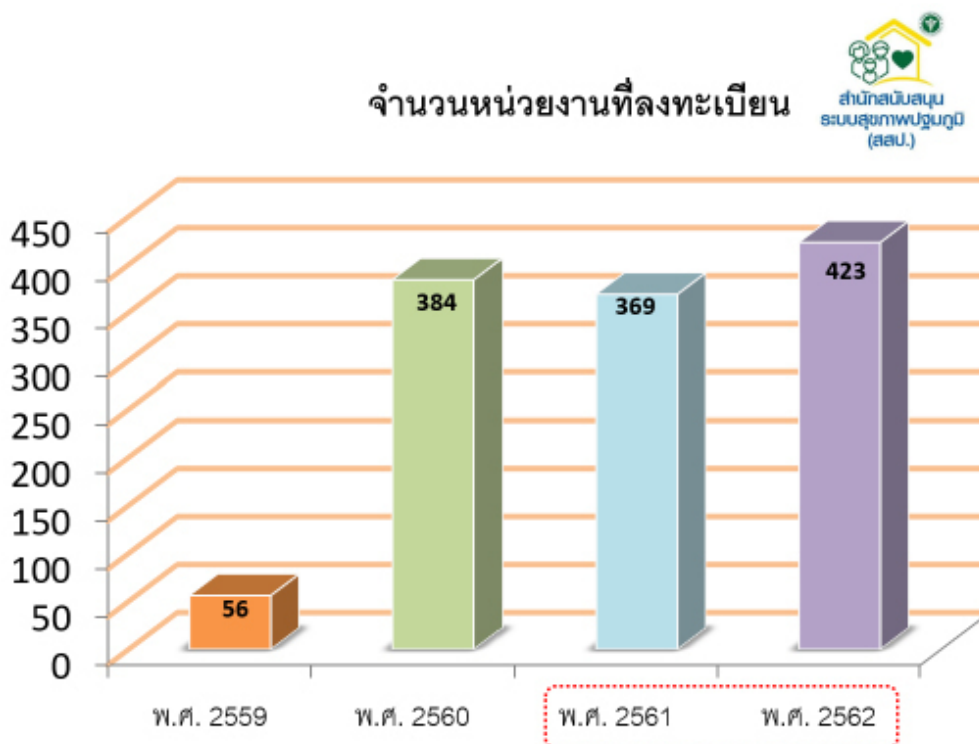
ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศ จึงควรให้ความสำคัญกับการกระจายและรักษากำลังคนด้านสุขภาพ อาทิ การออกมาตรการในการจูงจูงรักษาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ รวมถึงการมีกลไกในการวางแผนกำลังคนด้านสุขภาพในภาพรวมทั้งระบบ เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางการผลิตกำลังคนด้านสุขภาพ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 ระบบบริการปฐมภูมิ

0704

ระบบบริการปฐมภูมิเป็นด่านแรกของการให้บริการด้านสุขภาพ ที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด อีกทั้ง เป็นระบบสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน บนหลักการของสร้างนำซ่อม ซึ่งหากสามารถพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิให้มีมาตรฐาน ตอบสนองกับปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในเบื้องต้นได้ จะลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล โดยเฉพาะในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลได้ ประกอบกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ช. ด้านอื่น ๆ (5) กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ โดยให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ จึงถูกกำหนดให้เป็นประเด็นปฏิรูปในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

ที่มา : หน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ

0704

ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง ระบบบริการปฐมภูมิ อาทิ การจัดทำพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 ซึ่งครอบคลุมในการมีคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเชิงนโยบายควบคู่กับกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ และจัดให้มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและคณะผู้ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิในจำนวนที่เหมาะสมในการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และการควบคุมคุณภาพของหน่วยบริการและเครือข่ายบริการปฐมภูมิ จากข้อมูลหน่วยปฐมภูมิและเครือข่ายปฐมภูมิ พบว่า ปี 2561 มีหน่วยงานที่ลงทะเบียน 369 แห่ง และในปี 2562 มีหน่วยงานที่ลงทะเบียน 423 แห่ง ทั่วประเทศ

ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีความท้าทายในการผลักดันให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติ เกิดผลบังคับใช้ และมีการนำไปสู่การปฏิบัติประกอบกับอัตราส่วนของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวต่อประชากรยังมีไม่เพียงพอ เป็นผลจากความสนใจในการเรียนแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวที่ยังมีน้อย และอัตราผลตอบแทนที่ต่ำกว่าสาขาวิชาชีพอื่น

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศ การพัฒนาและขยายระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของพื้นที่ รวมถึงเร่งผลิตบุคลากรทางด้านแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และจัดให้มีค่าตอบแทนสวัสดิการ มาตรการจูงใจให้แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวคงอยู่ในหน่วยบริการปฐมภูมิ ได้นานที่สุด

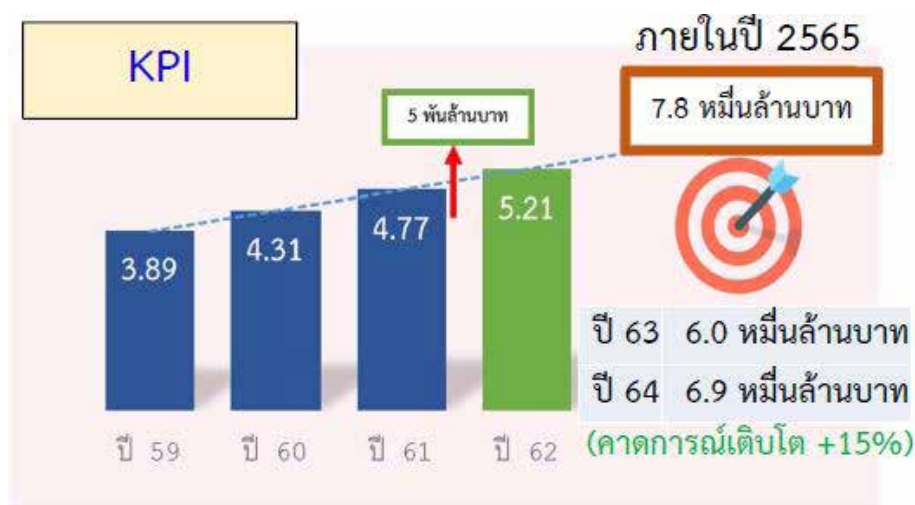
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

0705

การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ

สมุนไพรไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมของความเป็นไทย ซึ่งสามารถนำมาเพิ่มมูลค่าและใช้ประโยชน์ได้หลากหลายด้าน อาทิ ใช้เพื่อการประกอบอาหาร ยารักษาโรค ผลิตภัณฑ์ความงาม ซึ่งปัจจุบันความต้องการใช้สมุนไพรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค จนสามารถสร้างรายได้ทั้งในและต่างประเทศได้อย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูป อุตสาหกรรมผลิตยาแผนไทยที่นิยมใช้ในการรักษาในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดการนำสมุนไพรไทยมาประยุกต์ใช้ใช้การรักษาคู่ขนานไปกับการแพทย์แผนปัจจุบัน เนื่องจากสมุนไพรมีต้นทุนที่ค่อนข้างต่ำ โดยในปัจจุบันแพทย์แผนไทยถูกนำมาใช้ในทางเศรษฐกิจอยู่ 2 ส่วนหลัก ๆ คือ การนวดไทย ที่นำสมุนไพรมาบำบัดการรักษานวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการต่าง ๆ และสมุนไพรแปรรูป ได้แก่ ยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้ทั้งภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกร เจ้าของภูมิปัญญาสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับประชาชน และในด้านการบริการ ยังสามารถช่วยทดแทนการนำเข้ายาจากต่างประเทศได้ ทั้งนี้ จากข้อมูลใน พ.ศ. 2561 – 2562 มีผลิตภัณฑ์จากสารสกัดสมุนไพรที่สามารถส่งออกต่างประเทศถึง 50,000 ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์จากสารสกัดสมุนไพรที่สามารถส่งออกต่างประเทศ

ที่มา : กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

0705

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง การแพทย์แผนไทย และสมุนไพรได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด อาทิ จัดทำมาตรฐานสมุนไพรสารสกัด 4 รายการ มาตรฐานน้ำมันหอมระเหย 7 รายการ สารสกัด กัญชาและนวัตกรรมจากสารสกัดจากกัญชา เช่น แผ่นแปะลดปวด ยาเหน็บ (GPO) เป็นต้น การพัฒนาระบบข้อมูลด้านสมุนไพร โดยจัดอบรมเพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมจาก รพ. GMP, เจ้าพระยาอภัยภูเบศร และ GPO ประมวลผลให้เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรไทย การส่งเสริมตลาดสมุนไพรไทย โดยมีการเสริมการค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรบนดิจิทัล และการเจรจาการค้าทั้งในผู้ประกอบการไทย (68 บริษัท) และผู้นำเข้าจากต่างประเทศ (42 บริษัท)

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ วัตถุดิบสมุนไพรไทยที่จะนำมาใช้ในการผลิตภัณฑ์สมุนไพรปัจจุบันเริ่มหายาก และมีราคาแพงขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตหรือเกษตรกรยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ทำให้วัตถุดิบบางชนิดยังต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อนำมาในการผลิตผลิตภัณฑ์

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศควรส่งเสริมการเพาะปลูกพืชสมุนไพรที่ตรงต่อความต้องการของตลาดและและศึกษานำเอานวัตกรรมมาใช้ในการวิจัยและทดลองประโยชน์ของสมุนไพรที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อหาพืชสมุนไพรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงมารองรับในกรณีที่พืชสมุนไพรชนิดนั้นขาดตลาด

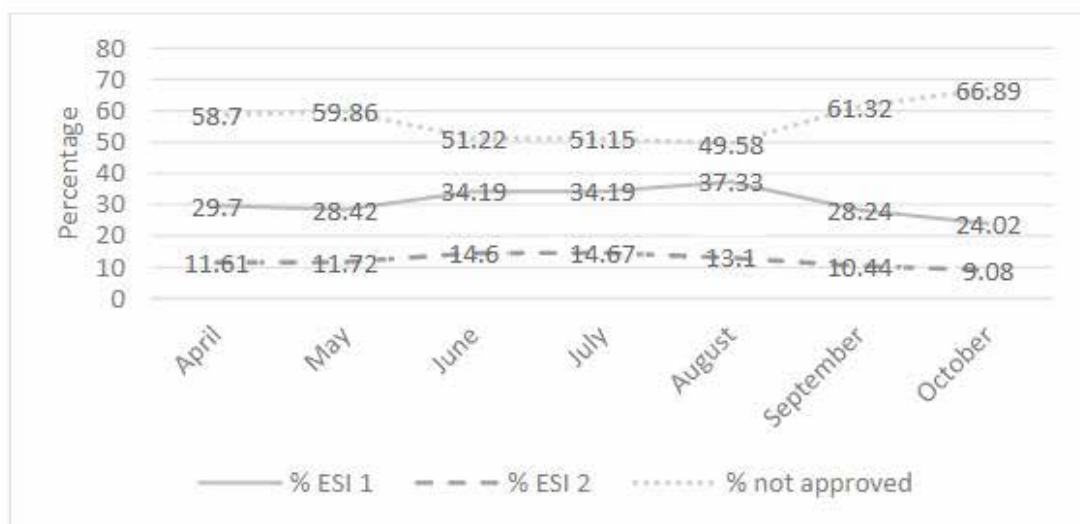
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6

0706

การแพทย์ฉุกเฉิน

การเข้าถึงระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินได้ทันท่วงทีจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเพิ่มโอกาสการรอดชีวิตของผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น ซึ่งในบางกรณีผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตไม่สามารถเข้าถึงการบริการการแพทย์ฉุกเฉินได้ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ของสิทธิการรักษา จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อให้ผู้ป่วยทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงบริการระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างปลอดภัยไม่มีเงื่อนไขในการเก็บค่ารักษาพยาบาล จนพ้นสภาวะวิกฤต ทั้งนี้ จากข้อมูลผู้ป่วยที่ขอรับสิทธิการเข้ารับการรักษาในกรณีฉุกเฉิน ในปี 2561 โดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ พบว่า มีผู้ป่วยจำนวน 41,917 ราย ยื่นขอรับการใช้สิทธิตามนโยบายเจ็บป่วยวิกฤตมีสิทธิทุกที่ (Universal Coverage for Emergency Patients : UCEP) และได้รับการอนุมัติให้ใช้สิทธิ UCEP แล้ว 29,313 ราย

ผู้ป่วยที่ขอรับการใช้สิทธิ (UCEP)

ที่มา : สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

0706

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ในการดูแลตนเองและผู้ป่วยเพื่อให้สามารถดูแลตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นในกรณีฉุกเฉินได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งมีการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินมาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการบริการผู้ป่วยวิกฤตที่เข้ารับการรักษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การดูแลทางเดินหายใจ การให้สารน้ำ การห้ามเลือด และการส่งต่อผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน โดยมีจังหวัดที่มีการเข้ารับการบริการมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พิษณุโลก ชลบุรี สมุทรปราการ และร้อยเอ็ด ส่งผลให้ผู้ป่วยวิกฤตได้รับการบริการอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และลดอัตราการตายของผู้ป่วยได้ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานการแพทย์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ การประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบการแพทย์ฉุกเฉินอาจจะยังมีข้อจำกัดและไม่ครอบคลุม ซึ่งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความแม่นยำของระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ทั้งในส่วนของ การแจ้งพิกัดตำแหน่งแหล่งเกิดเหตุ การประเมินระยะเวลาเดินทาง การประเมินการช่วยเหลือเบื้องต้น เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูป ควรให้ความสำคัญกับการสร้างการตระหนักรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการเจ็บป่วยฉุกเฉิน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน อาทิ การขอรับความช่วยเหลือผ่านหมายเลขเบอร์โทรศัพท์ การขอรับการช่วยเหลือผ่านแอปพลิเคชัน เช่น Thai EMS1669 หรือผ่านช่องทางอื่น ๆ ที่เหมาะสมในเบื้องต้น

การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคจะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี ลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สามารถป้องกันได้ ซึ่งประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีได้อย่างถูกต้อง แต่ในปัจจุบันการเผยแพร่และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคหรือการส่งเสริมโรคต่าง ๆ นั้นยังขาดรูปแบบการทำงานที่บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ส่งผลให้ประชาชนเกิดความสับสนในการรับข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงข่าวสารทั้งการป้องกันโรคหรือการรับข่าวสารที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านสุขภาพได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้มีตัวอย่างจากข้อมูล โดย CEOWORLD นิตยสารด้านธุรกิจของสหรัฐอเมริกา ซึ่งระบุว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบสุขภาพดีที่สุดเป็นลำดับที่ 6 ประจำปี 2562 โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข ประสิทธิภาพของบุคลากร ค่าใช้จ่ายการรักษาในระบบ การเข้าถึงยาที่มีคุณภาพและความพร้อมของรัฐบาลในการจัดการระบบ

Rank ▲	Country ▼	Health care index (Overall) ▼	Infrastructure ▼	Professionals ▼	Cost ▼	Medicine Availability ▼
1	Taiwan	78.72	87.16	14.23	83.59	82.3
2	South Korea	77.7	79.05	13.06	78.39	78.99
3	Japan	74.11	90.75	30.01	82.59	92.06
4	Austria	71.32	86.18	20.25	72.99	88.23
5	Denmark	70.73	78.77	21.6	74.88	74.18
6	Thailand	67.99	92.58	17.37	96.22	67.51
7	Spain	65.38	77.86	13.24	71.82	55.1
8	France	64.66	86.28	34.25	75.81	83.82
9	Belgium	64.63	72.48	24.51	68.68	64.78
10	Australia	61.73	88.63	14.66	75.61	90.85

ที่มา : CEOWORLD magazine Health Care Index 2019

0707

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการพัฒนาห้องปฏิบัติการของประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการติดตามผลการดำเนินการและการบูรณาการกำหนดมาตรฐานและพัฒนาศักยภาพทางห้องปฏิบัติการของประเทศ และภูมิภาคเอเชียในการตรวจวินิจฉัยโรคติดต่อเฝ้าระวัง โรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาด โดยเชื่อมโยงเครือข่ายห้องปฏิบัติการภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาให้ทีมเฝ้าระวังข้อมูลการวินิจฉัยโรคต่าง ๆ มีความรู้ที่ถูกต้องและสามารถเก็บและนำส่งตัวอย่างที่มีคุณภาพเพื่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและวิธีป้องกันปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยอยู่ระหว่างการพัฒนาและขยายไปสู่โรคไม่ติดต่อ และโรคจากการประกอบอาชีพ เช่น การตรวจควั่นบุหรี่ เป็นต้น นอกจากนี้ได้ดำเนินการการปรับปรุงโครงสร้างการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ทั้งโครงสร้างภายในกระทรวงสาธารณสุขที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน โครงสร้างระดับเขต ระดับจังหวัด ทบพวนภารกิจและจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับงานบูรณาการหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน อาทิ กรมอนามัย กรมควบคุมโรค สถาบันโรคทรวอก สถาบันมะเร็งแห่งชาติ สถาบันวัคซีนแห่งชาติ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข และปรับปรุงระบบงบประมาณของการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค โดยการจัดสัดส่วนงบประมาณในการดำเนินงานที่เหมาะสม และปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ ขาดกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการเก็บข้อมูลหรือวินิจฉัยโรคในเบื้องต้นนั้น ต้องอาศัยการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เพื่อช่วยในการติดตามประชาชนให้ได้รับความมั่นใจว่าได้รับข่าวสารที่ถูกต้องจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ รวมทั้งหลายประเด็นในการรวบรวมข้อมูลยังขาดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการดูแลข้อมูลและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคให้บรรลุเป้าหมาย

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศควรดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่มีนัยสำคัญต่อเป้าหมาย ควรเร่งรัดการดำเนินการในการส่งเสริมและการป้องกันโรคร่วมกันเพื่อให้การพัฒนาระบบมีข้อมูลที่บูรณาการมีความครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานในทุกระดับ ให้ได้รับการสนับสนุนให้เกิดการจัดการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพ และข้อมูลสนับสนุนอื่น ๆ ต่อไป

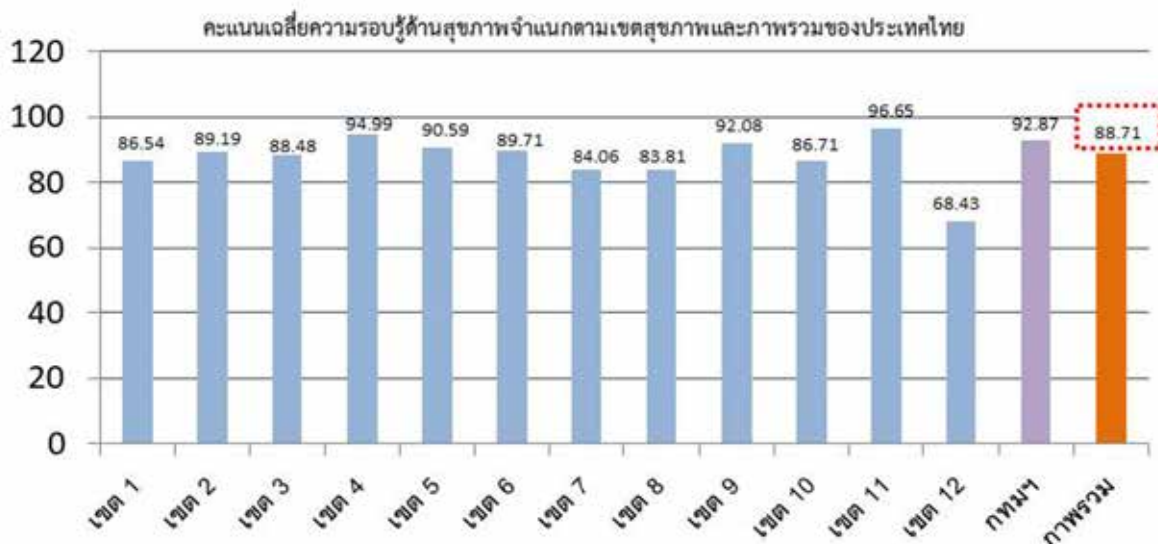

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 8

0708

ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

ในปัจจุบันประชาชนจำนวนมากป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคอ้วน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง การขาดความรู้ด้านสุขภาพ ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลภาครัฐเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ขณะเดียวกันภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นภาษาที่ค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูปความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงข้อมูลสุขภาพที่จำเป็น และประมวลข้อมูลสุขภาพเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ คณะเนชั่นลิ้น ความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า ภาพรวมอยู่ที่ 88.71 คะแนน จากคะแนนเต็ม 136 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ที่มา : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

0708

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ โดยมีการประสานงานกับสื่อสารมวลชน เช่น บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นต้น ซึ่งมีการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะสุขภาพ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน การพัฒนาระบบการสาธารณสุข โดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาการเรียนการสอนวิชา สุขศึกษาเรื่องความรู้ด้านสุขภาพภายในโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้บรรจุเรื่องความรู้ด้านสุขภาพไว้ในหลักสูตร คณะสาธารณสุขในระดับอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้ ในเบื้องต้น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นที่ไม่สามารถเข้าถึง ความรอบรู้ด้านสุขภาพได้ นอกจากนี้ มีการพัฒนากำลังคน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ โดยจัดหลักสูตร องค์การความรู้ด้านสุขภาพสำหรับผู้บริหาร โดยมีมหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้และสร้างวัฒนธรรมในการ สื่อสารกับผู้ป่วยและบุคคลรอบข้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการสื่อสารด้วยวาจา และการสื่อสารด้วยสื่อต่างๆ ด้วยภาษาที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจในข้อมูลสุขภาพได้

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ การขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ คัดกรองข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้อง และรวดเร็ว และทำ หน้าที่ตอบโต้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องได้ทันท่วงที รวมทั้งรูปแบบและการตอบสนองเรื่องข้อมูลข่าวสารและ ความรอบรู้สุขภาพที่เข้าถึงกลุ่มประชาชนยังไม่ เพียงพอ เนื่องจากมีประชาชนบางกลุ่มมีข้อจำกัดเรื่อง ทักษะการสืบค้นและค้นหาข้อมูล

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูป ควรดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่มีนัยสำคัญต่อเป้าหมาย โดยการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้คนในชุมชน มีบทบาทหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มชมรมในชุมชน เนื่องจากผู้ที่มิบทบาทในชุมชนจะสามารถนำข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้องไปเผยแพร่ให้กับบุคคลใกล้เคียงในกรณี ที่บางกลุ่มที่ยังมีจุดอ่อนทางเทคโนโลยีอยู่ ควบคู่ไปกับ หน่วยงานทุกระดับควรพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูล และบริการที่น่าเชื่อถือและเหมาะสมกับผู้ที่มีความรอบรู้ ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ ประชาสัมพันธ์ช่องทาง อธิบาย ขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลและบริการ และกระตุ้นให้ผู้ใช้ บริการที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอลำบากเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและความรู้สุขภาพจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย และมีความน่าเชื่อถือใกล้ชุมชนของตนเอง

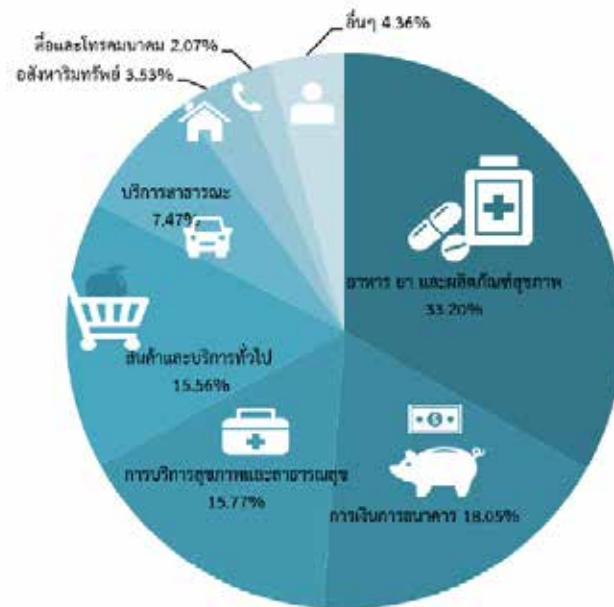

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 9

0709

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภคกระทรวงสาธารณสุข

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความเสี่ยงสูงในการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา จำเป็นต้องปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดการจัดระบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพที่ครอบคลุมตั้งแต่ต้นนโยบายการค้า กฎหมาย ผู้บริโภค ผู้ประกอบวิชาชีพ กระบวนการเยียวยาผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าและบริการที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำระบบคุ้มครองผู้บริโภค ไปจนถึงการมีมาตรการในการควบคุมมาตรฐานของสินค้าและบริการที่ถูกต้องและเป็นธรรม รวมทั้งการทำให้ผู้บริโภคมีความรอบรู้เท่าทันสื่อและสิ่งโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ อาทิ อาหารเสริม ยาลดน้ำหนัก เพื่อป้องกันเกิดผลกระทบต่อสุขภาพและทรัพย์สิน

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ เป็นการดำเนินการทบทวนกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค มีการเฝ้าระวังกำกับและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ และจัดระบบเยียวยาผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการบริการด้านสุขภาพ ให้ได้รับความเป็นธรรม เหมาะสม และทันทั่วถึง และจัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้รับบริการด้านสุขภาพรู้เท่าทัน เกี่ยวกับการคุ้มครองการให้บริการ และการเตือนภัยสุขภาพเท่าที่ควรระวัง

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือ ผู้บริโภคบางกลุ่มยังขาดข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอในการตัดสินใจ ในการเลือกใช้บริการด้านสุขภาพและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ขณะเดียวกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการทำงานเชิงรุกในการคุ้มครองผู้บริโภคส่งผลให้เกิดจำนวนผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมเพิ่มขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูป ควรดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่มีนัยสำคัญต่อเป้าหมาย โดยเร่งรัดระบบการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีมาตรฐานตามสากล รวมทั้งคำนึงถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม และเท่าเทียม นอกจากนี้ ภาครัฐ ภาคเอกชน ควรกระตุ้นให้ผู้ผลิตมีจิตสำนึกที่ดีในการให้คุณภาพการให้บริการ และคุณภาพของงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

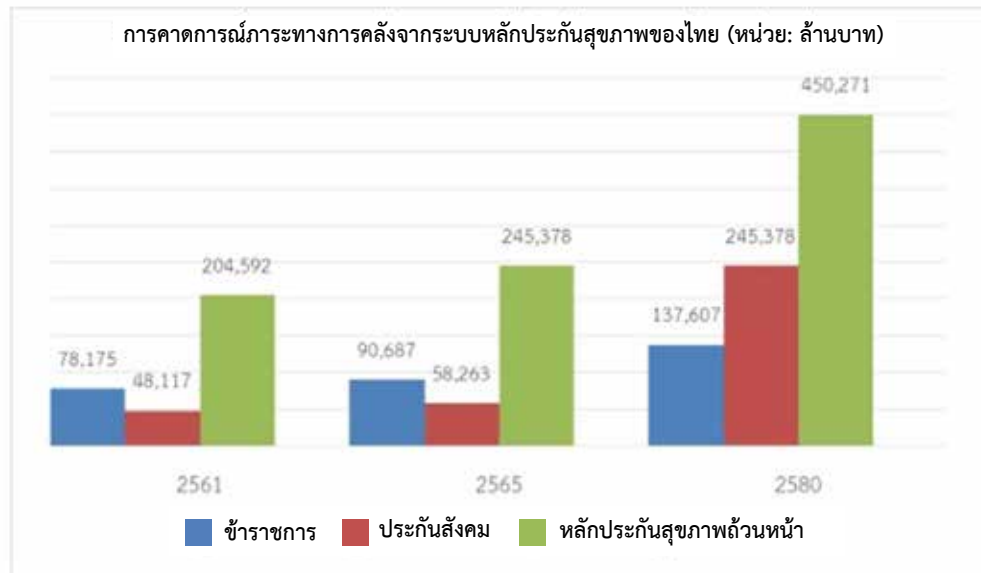

0710

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 10

ระบบหลักประกันสุขภาพ

ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างสูงในการจัดระบบหลักประกันสุขภาพที่ครอบคลุมคนไทยทุกคน แต่ยังคงมีความแตกต่างของสิทธิประโยชน์ ขณะเดียวกันรายจ่ายของระบบหลักประกันมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาระการคลังจากระบบหลักประกันสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มอย่างต่อเนื่อง จาก 204,592 ล้านบาท ในปี 2561 เป็น 245,378 ล้านบาท ในปี 2565 ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ โดยที่ภาครัฐสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายด้านหลักประกันสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นปฏิรูป เรื่อง ระบบหลักประกันสุขภาพ มุ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์หลักและชุดสิทธิประโยชน์เสริมเพื่อให้ผู้ประกันตนทุกคนมีชุดสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมตามความจำเป็น ตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างตรงจุด โดยในปี 2561 – 2562 มีสถานพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด จำนวน 238 แห่ง แบ่งเป็นสถานพยาบาลของรัฐจำนวน 160 แห่ง และสถานพยาบาลเอกชนจำนวน 78 แห่ง หากสามารถขยายความครอบคลุมได้อย่างทั่วถึงต่อความต้องการจะส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ตรงตามความต้องการของตนเอง และในส่วน of ภาครัฐจะสามารถกำหนดกลไกในการจัดการระบบหลักประกันสุขภาพได้อย่างครอบคลุม อันจะนำไปสู่การไม่ก่อให้เกิดภาระของภาครัฐมากเกินไป

ทั้งนี้ ความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ คือ ความยั่งยืนของงบประมาณด้านสุขภาพ เนื่องด้วยประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยคาดการณ์ว่าในปี 2566 ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์หรือมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุจะยิ่งทำให้ความต้องการการบริการด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับ ประชากรไทยยังมีการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อไม่เรื้อรังมากขึ้น ซึ่งเป็นโรคที่มีการใช้บริการด้านสุขภาพและมีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สูงและต่อเนื่อง นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของภาระทางการคลังของภาครัฐในการดูแลด้านสุขภาพของประชาชน

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูป จึงควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานพยาบาล การกำหนดชุดสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม ควบคู่กับการศึกษาหาแนวทางเพื่อจัดหาแหล่งเงินอื่นสนับสนุนนอกจากเงินรายได้จากภาครัฐ ตลอดจนเร่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี มีการใช้บริการด้านสุขภาพที่ลดลง ขณะที่ภาครัฐสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายด้านหลักประกันสุขภาพได้อย่างยั่งยืน